

§ 70. Ταῦτα δὲ ἐκ ἅν ἀποχρήσειε μόνα. Ἀμέλειτοι ἐκ ἅν ἄλλισ ἔχοι, εἰς τὴν τῆς νοητικῆς δυνάμεως ἐπίδοσιν, ἵνα τις ῥᾶον, τῇ ἐπιπλοκῇ ἰδεῶν πλειόνων ἐπιβάλλειν ἔχοι, τῶν ἐν τάξει αὐτῷ καθυποβαλλομένων· ἀλλὰ καὶ ἐν οἷς περὶ ἰδεῶν ὁ λόγος τῶν μὴ ἀμέσως, δι' ἄλλων δὲ πλειόνων μεσιτευσῶν, παρακρίνεσθαι δυναμένων, ἐπ' ἀνάγκης τὰς μεσιτεύσας ταύτας ἀνεύρεσθαι (197). Καὶ δεῖ ἰδιαιτέρας πρὸς τῆτο ἀσκήσεως, εἰς πορισμὸν τε καὶ προκοπὴν τῆς τοιαῆς δεξιότητος.

§ 871. Τῆτο δὲ λαβεῖν ἐξέσθαι, χολάσασαν τὴν ψυχὴν τῇ ἐπισήμῃ, περὶ ἣν αὐτῇ πραγματεύεσθαι πρόκειται. Οὕτω δέ τοι, ὡς ἀρχὴν μὲν εἰς ἀνεύρεσιν ὀλίγων τινῶν ἰδεῶν, ἐφεξῆς δὲ καὶ πλειόνων, γυμνάζεσθαι.

§ 872. Εἴπερ ἔν ἤδη, μεταξύ τῶν ἐπισημῶν ἀπασῶν ἐκείνας ἐλέσθαι βελοίμεθα, αἱ, ἐπὶ τὸ προκείμενον τέλος, ἀσφαλέστερον τῶν ἄλλων χειραγωγῆσι, φανερὸν ὃ ταύτας ζητητέον ἅν εἴη ἐκ τῆς μαθήσεως.

§ 873. Ἐπὶ τῆς Γεωμετρίας ἐντελῶς εὐρίσκομεν, τὰ σημειωθέντα (868). Ἐν ταύτῃ γὰρ ἀπλοῇ μὲν αἱ ἀρχαί, ἀναντίρρητα δὲ τὰ ἐπιφερόμενα· βαθμηδὸν δὲ ἡ πρόοδος ἀπὸ τῶν προχειροτάτων τε καὶ ἀπλοσάτων, ἐπὶ τὰ δυσχερέστερα καὶ μάλιστα σύνθετα.

§ 874. Ἐπὶ τῆς Ἀριθμητικῆς καὶ τῆς καλεσμένης Ἀλγέβρης ἀνακαλύπτομεν, τὰ κατὰ

τὴν τέχνην τῆς εὐρέσεως ἐπιζητῆμενα (871). Οὐ περὶ τῶν ἀπλῶν Ἀριθμητικῶν τε καὶ ἀλγεβραϊκῶν μεθόδων ᾧδε ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν ἀναγκαίων ὄντων, κατὰ τὴν τῶν προβλημάτων ἐπίλυσιν.

§ 875. Οὐ μὴν τὰς δε μόνας τὰς ἐπισημασ, τὸ περὶ ἧ πρόκειται διελθεῖν, ἀποχρησθῆναι διατεινόμεθα τέλει ἢ γὰρ ἢ ἐν ἄλλαις αὐτὰ ταῦτα δυνησόμεθα ἔχειν, ἅττα ἀπαιτεῖσθαι ἔφημεν (868. 871), εἰ μόνον μεθόδῳ τῇ προσηκῆσθαι, τὰ ἐν αὐταῖς δικονομοῖτο.

§ 876. Τῆτο γε μὴν καὶ διατειναίμην, τὴν τε Γεωμετρίαν καὶ τὴν Ἀλγεβραν, ταύτη γε πασῶν τῶν ἄλλων ἐπισημῶν ὑπερέχειν.

§ 877. Οὐκ ἀπόχρη δὲ μιᾷ γε καὶ μόνῃ ἐπισημῇ τὴν ψυχὴν ἀφοσιώσασθαι. ὅσα γάρ τοι μᾶλλον, αἱ ιδέαι, αἷς ἢ ψυχῇ συμπορίζεται, ἢ περὶ αἷς διανοεῖται, ἀλλήλων εἰσὶ διαφορῆσαι, τούτω μᾶλλον καὶ ἢ τῆ νοητικῆς δύναμις ἐπεκτείνεται καὶ τελειεῖται.

§ 878. Κατὰ τὰς Μαθηματικὰς τῶν ἐπισημῶν, τῆς ἀσκήσεως εὖ διατεταγμένης, ἐντελέστεραι καθίζωνται αἱ δυνάμεις, ἂν ἀνωτέρω ἐμνήσθην.

Προσαιοτεῖται δὲ, ἴν' αὐταί, νῦν μὲν περὶ τὰς δε, νῦν δὲ περὶ τὰςδε τὰς ἄλλας, καὶ τῶν Μαθηματικῶν διαφορῆσας ιδέας, ἐξασκοῖντο.

§ 879. Οἱ τῇ διασκέψει ἐνός τινος μόνον ἰδεῶν εἶδος προσειθισμένοι, καὶ τοὶ περὶ τὰς τοιαύτας δὲ τρίβωνες ὄντες δεξιῶς ἔχουσι, περίγε μὴν τὰ ἄλλα ἀφυῶς τυγχάνουσι διανοόμενοι.

§ 880. Ἐκκαμπές τὸ εὐφυές τῆς ψυχῆς παρασκευασέον. Γένοιτο δ' ἄν, τῆς ψυχῆς περὶ πλεῖστα, διαφορὰν ἀπ' ἀλλήλων μεγίστην ἔχοντα, ἐναχολεμένης.

§ 881. Οὐ τοιαύτην τὴν τῷ νοεῖν δύναμιν ἐκ τῆς φύσεως λαβόντες διατελεῖσιν οἱ ἄνθρωποι, ὥστε, ὅση ἄν ἐπιμελία ἢ μελέτη προσχρήσαιντο, καθόλου τινὰ συμπορίσεσθαι ἐλπίσειν τὴν περὶ πάντος ἐπισημήνην. ἕκαστος ἐκείνῳ ἀφοσιῶσαι ἑαυτὸν ὀφείλει τῷ εἶδει, δι' ἃ πλείονα ἄν τοῖς ὁμογενέσι παράχοιτο τὴν λυσιτέλειαν. Παρὰ τῆτο μὲν τοι, καὶ τῶν ἄλλων προσπορίσεσθαι τὴν γνῶσιν, σπῆδασέον, εἶπερ οἶοντε.

§ 882. Ἰδιαίτερόν τι εἶδος τις σπῆδῆς ἀνθελόμενος, μὴ περὶ τὰ ἄλλα, τέλοςχισον τὰ κυριώτερα, πάντῃ ἀπείρως τε ἢ ἀδαῶς ἔχειν, ἐπιμελείδω. ἔτω γὰρ ἔ μόνον περὶ ἐκείνα, ὧν τὴν γνῶσιν ἠρετίσατο ἑαυτῷ, μείζονα τὴν προκοπὴν λήψεται (ὅδε γὰρ ἔσι τις ἐπισημήνη, ἢ μή τι καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅπως ἔρανιζομένη). ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τῆτος, ἢ τὴν φύσιν δεξιωτέραν ἐν γένει περὶ τὸ ἐπίστασθαι, πλατήσει.

§ 883. Τέτω δὲ καὶ μάλιστα προσεκτέον, τὸ τὴν ψυχὴν προσεθίζειν, ταῖς ἐν ἀφαιρέσει προσενδιατρίβειν ἐννοίαις τε ἢ διασκέψεσιν.

Ὅπηνίκα δέοι τὰς ιδέας παραβάλλειν ἀλλή-
λαις, ἐκ ἂν τῆτο σαφέστερον ἢ καθαρώτερον
γένοιτο, ἢ ὅτε ταύτας ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρὶς
καθ' ἑαυτὰς εἴσαντες ἐξετάζομεν.

§ 884. Εἰς δὲ τὴν περὶ ταῦτα τῆς ψυ-
χῆς συγγυμνασίαν, πολλὴν ἢ μεταφυσικὴ θεω-
ρία παρέχεται τὴν ὄνησιν εἰ μόνον ἐξ αὐτῆς
ἅπασα ὅσα συγκεχυμένα τῶν ιδεῶν εἰσὶ,
πόρρω βάλλονται, αἱ δὲ λοιπαὶ τάξει κατὰ
φύσιν χωρῶσθαι ἐκτιθοῖντο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΑ΄.

Περὶ ἀυξήσεως τῆ Προσεκτικῆς.

§ 885. Ἀναγκάως μάλισα εἰς πορισμὸν
ἀληθῆς γνώσεως ἀπαιτεῖσθαι τὴν προσοχὴν,
ἥδη σεσημείωται (391. 858). Τὶ δὲ εἶναι ἡ
προσοχή, καὶ τῆτο εἴρηται (391). Ἡ δὲ
ταύτης χρῆσις αὕτη.

§ 886. Α. Ἐὰν ὁ λόγος ἢ περὶ τῆ ἐκτὸς
ἡμῶν ὑφesyῶτος, ὅπερ ἀνακρίνομεν, ἵνα αὐτῆ
ιδέαν κτησώμεθα, ῥάδιον συννοῆσαι, ὡς πλείστας
ἔτως εἰδικωτέρας ιδέας συμποριζόμεθα, αἱ ἐν
τῇ ἀληθῇ τῆ πράγματος ιδέα ἐμπεριεχόμενα
εἰσὶ τοσέτω δέτοι πλείστος, ἴσῳ μείζονι ψυ-
χῆς ἐπιβολῇ τὰ τῆς ἀνακρίσεως γίνεται.

§ 887. Β. Τὸ δ' αὐτὸ χώραν ἔχει, καὶ
ἐφ' ᾧν ἀμέσως ἀνατυπέμεθα, εἴτε αὐτὰ τὰ

κατὰ τὴν ψυχὴν γινόμενα προλαμβάνοντες (452), εἴτε καὶ τὰς προειλημμένας ἤδη τῶν ἰδεῶν ἀλλήλαις προσεξετάζοντες (453). περὶ ὃν δὴ ἔχατον τρόπον, ἔστι δὴ συμφανὲς ἀποχρώντως, ὅτι συνεχῶς παρατεινέσης τῆς μετὰ προσοχῆς διασκεψέως δυεῖν ἰδεῶν συνθέτων, πλείονες ἀναφοραὶ ἐκκαλύπτονται, μεταξύ τῶν εἰδικωτέρων ἰδεῶν, ἐξ ὧν ἐκεῖνα σύνθετοι εἰσὶ, καὶ ταύτη δὲ γένηται ἢ περὶ αὐτῶν κρίσις καθίσταται ἐντελεστέρα.

§ 888. Ἴνα δὲ ἡ προσοχὴ ἐπιτείνοιτο, πρῶτον ἐκ μέσθ' ἀποκρίνεται τὰ διαταράττειν αὐτὴν δυνάμενα· εἴτα ζητητέον καὶ τὰ προάγειν πεφυκότα

§ 889. Α'. Ἐν ᾧ τινι προσέχειν ἀναβαλλόμεθα, ἐκκλίνειν ὀφείλομεν, πᾶν τὸ ἰδέας ἀλλοίας, καὶ μάλιστα καινὰς, τῷ ὑποκειμένῳ πράγματι περὶ ὃ χολάζομεν, μηδὲν ἀνηκέστας, τῇ ψυχῇ προβαλλόμενον. Τοιαῦτα τὰ καινοφανῆ πάντα, ταῖς αἰδέσεσιν ὑποτιθέμενα.

§ 890. Ἀπακτέον καὶ πᾶν τὸ μεθ' ὑπερβολῆς, τὸ, ὅπερ ἂν τύχοι, νεῦρον κινῆν· οἷον φῶς τε ἐξάισιον, καὶ πάταγον εὐτόνως πλήσσοντα, καὶ σώματος θέσιν ὄχλον φέρουσιν, κτλ.

§ 891. Τηρητέον δὲ μήτι παρεῖη, καὶ τὸ ἡσύχιον καὶ γαληναῖον τῆς ψυχῆς κατάσκημα διαθορυβῆν καὶ ταρασσόν (773).

§ 892. Β'. Τὰ τῆς ψυχῆς πάθη, εἰ τοιαῦτα ὄντα, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἀριθμῷ ἐλέγετο, μετριώτερα δὲ, τῇ προσοχῇ ἐπιβοηθεῖ.

Τοιαύτη ὁ ἐκ ἀχάλινος τῆς εὐδοξίας ἔρωσ ,
καὶ τῆ καλῶσ παρὰ τοῖσ ἀνθρώποισ ἀκείν.
Τετὶ γάρ τὸ πάθος συναπτόμενον τῶ εἰλι-
κρινεῖ πόθω τῆσ ἀληθείασ , καὶ τῆσ ἄλλης
ἀρετῆσ , ἐπαίνεσ ἀν εἶη ἄξιον , καὶ ἀγαθὰσ ἀεὶ
ἐπιφέρει τὰσ ἐπικαρπίασ.

§ 893. Βοηθεῖ δὲ τῆ προσοχῆ καὶ ἡ τῶν
αἰσθήσεων χρῆσισ , καὶ περὶ αὐτὰ εἶδέν ἦττον
τὰ ἀσώματα.

Δυχερές γάρ , μάλισ τῶ μὴ εἰθισμένω ,
τὸ πλείοσιν ἅμα ιδέαισ προσέχειν ἀφρημέναισ ,
νῦν μὲν τὰσ , νῦν δὲ τὰσ παραβάλλοντι , καὶ
τὰσ πρῆργεσ ἐσομένασ κατὰ τὸ δέον ἀνακα-
λεῖτι , ἃ πολλάκισ ἐναπαιτεῖται.

§ 894. Καὶ τότε δὴ , δι εἰκόνων , ἡ χαρακ-
τήρων , ἔσιν ἅσ τῶν ιδεῶν σημειωτέον , καὶ ἐπὶ
χάρτεσ γραπτέον , ἵν' ἔτω πρὸ ὀφθαλμῶν ἐσῶν ,
εὐμαρῶσ ἡ ἐπιζητημένη παραλαμβαοιτο· γέ-
νοιτο δ' ἀν τῆτο διττῶσ.

§ 895. Πρῶτον μὲν , φωνῆ τινὶ τῆσ ιδέασ
ὑποδηλεμένησ , ἣν τοιαύτην αἰρεῖσθαι δεῖ , ὡσ
ἀν μᾶλλον δι αὐτῆσ ἡ ιδέα γένοιτο εὐανάκ-
λητοσ. Δεύτερον , καὶ ἐνὶ γράμματι διασημε-
νομένησ. τῆνικαῦτα γεμὴν ἐν μέρει σημειωτέον ,
τὶ τὸ ὑφ' ἐκάσθε τῶν γραμμάτων τυγχάνει
δηλέμενον.

§ 896. Καὶ ἐκάσθ δὲ τῶν προτάσεων ἐξ ἁν
μέλλομεν συλλογίσεσθαι ἐπὶ χάρτεσ γραπτέον ,
καὶ τῆταισ , τὰσ ἀνακαλυπτομένασ νέον , αὐ-

τίκα παρασυναπτέον, ἵνα μιᾷ χεδὸν ἐπιβολῇ, πάντα ἐξ ἐτοίμῃς δυνάμεθα διέρχεσθαι, τὰ περὶ τῶν προκειμένων ὄντων ἤδη ἡμῖν κατὰ δῆλα.

§ 897. Ταῦτα δ' ἐπιβοηθήματα ταῦτα γένοιτο ἂν ἐν χρήσει ὁποιοδήποτε τυγχάνοντος τῶν μέλλοντος ἀνακρίνεσθαι. Ἐὰν δὲ ὁ λόγος περὶ ποσότητος ἢ, τετέσι περὶ τινος δεκτικῶν ὄντων αὐξήσεως τε καὶ ὑφέσεως, οἷα ἡ κίνησις, ἡ ταχύτης, ὁ χρόνος, τὸ βάρος, κτλ. μείζον ἔσται τὸ ἐκ τῆς φαντασίας ἐπιβοήθημα.

§ 898. Πᾶσαν γὰρ ποσότητα διὰ γραμμῆς σημειῶν δυνάμεθα ἢ δὲ γραμμὴ διπλασιασθεῖσα, διπλασίονα καὶ τὴν ποσότητα παραστήσει. ἔτις ὑπὸ ὀφθαλμοῖς προκείμενα παρέσται τὰ πρᾶτα, καὶ τὸ περὶ αὐτὰ συλλογιθῆναι εὐαδίων ἔσται τὰ δὲ τῶν συλλογισμῶν ἀτρέπτως σώζεται, εἰάν ταῖς γραμμαῖς καὶ πλάτος μικρὸν, ἀπάσαις ἴσον προσαναπλάσωμεν. καὶ τῆνικαῦτα τὸ ἐξ ἀπασῶν ἀθροισμα, παρέξει τὴν ἐπιφάνειαν.

§ 899. Πολλὰ δυσχερῆ ἄλλως ζητήματα, διὰ τῶνδε τῶν βοηθημάτων, κομψῶς τε καὶ προχείρως παρὰ τοῖς Μαθηματικοῖς πάρεσιν ἰδεῖν ἐπιλυόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΒ΄.

Περὶ τῆς Μνήμης.

§ 900. Μνήμης ἀνευ νῦν δίδοθαι, μὴ ἐξὸν φθάσαντες εἶδμεν (104). Περὶ μὲν ἔνι ταύτης ἔστιν αὖ παρατηρητέον (192. 193. 402. 309. 310). Ἡδὴ δὲ κατὰ χέσιν πρὸς τὴν παρέσαν τῶ λόγῳ πρόθεσιν ταύτην ἐξετασέον (858).

§ 901. Πᾶς τις ὁμολογήσει ἀλυσιτελεῖς ἔσεθαι πάσας ἡμῶν τὰς ἐννοίας, ἀνακαλεῖν αὐτὰς ἔπη παρείκοι μὴ δυναμένων. Δυσιτελεστάτας δὲ τὲναντίον, εἰάν ἔτως εὐκόλως τῆ ψυχῆ ἐπανίασιν, ὥσε μηδέποτε ὑσερεῖν, ὅσάκισ ἂν πρὸς διασάφησιν τῶ περὶ ἔ ἡ σκέψις, αὐτὰς ἀναπεμπαζοίμεθα.

§ 902. Ἐπίσημον ἔχει ταιγαρεῖν ἡ μνήμη τὴν χρείαν, πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν μεσιτευσῶν ιδεῶν, δι ὧν αἱ ἄλλα παραβάλλοντα τὰς γὰρ μέσας ἀπὸ τῶν προειλημμένων αἰρετέον.

§ 903. Οὐμενευ τῆ μνήμη μόνη, τὴν τῶ ἀνακαλύπτειν τὰς μεσιτευέσας ιδέας δύναμιν ἀποπέμομεν ἔστι γὰρ πως δύναμις ἐπὶ τῶ ἄλλη τις ιδιάζεσα (870) οἱ γὰρ μνήμη διαφέροντες, ταύτης τὰ πολλὰ ἡμοίρησαν τῆς δυνάμεως αὐτη γε μὴν μνήμης ἀνευ ἐδέποτ' ἂν περιείη.

§ 904. Περὶ δὲ τῆς μνήμης παρατηρητέον, τὸ περὶ τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς ἢ τῶ σώ-

ματος πολλάκις σημειωθῆν, ὡς ἀσκήσετε καὶ
 γυμνασία προάγεσθαι πεφύκασι ἢ τελειῶσθαι.
 Ἐπὶ δὲ τῆς γυμνασίας ταύτης τρόπῳ τινὶ
 χρητέον τῶ ἀνυσιματάτῳ.

§ 905. Τῶ μνημονικῶ τὸ μὲν περὶ τὰς φωνὰς ἐστὶ, τὸ δὲ περὶ τὰ πράγματα. ἑκάτερον δὲ τῶν ἀναγκαίων.

§ 906. Τοῖς μὲν ἔν θάτερον ἐπικρατεῖ, τοῖς δὲ θάτερον. καθ' ἑκάτερον δὲ ἐπίσημός τις ἐν διαφέρεισιν ἀνθρώποις παρατετήρηται ἢ διαφορὰ, καθὰ ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπασῶν δυνάμεων.

§ 907. Ἐὰν ἔν περὶ τῶν πραγμάτων λόγος ἦ, ἐδὲν τοσούτον ἐπιβοηθεῖν τῇ μνήμῃ σῖον ἐστὶν, ὅσον ἢ τάξις. Ἐὰν δὲ περὶ τῶν φωνῶν, τὸ εὐθετον ἢ κεκαλλιεπημένον τῶ λόγῳ, μάλιστα συντελεῖ.

§ 908. Πρὸς τέτοις, καὶ ὅπως τι καλῶς ἐναποτυπωθεῖ τῇ μνήμῃ, πολλάκις ἐπαναληπτέον, καὶ ἐφ' οἷασεν ἐπαναλήψεως, συντόνῳ τῇ προσοχῇ ἐπισκεπτέον, πρὸ πάντων δὲ, εἰ περὶ τῶν πραγμάτων ὁ λόγος, ἢ αἰ ἢ τῶν ιδεῶν ἀλληλεσχία, καθαρώτερον τῇ ψυχῇ ἐναπομαχθῆ. Τιστὶ δὲ ἐκ ἂν ἄμεινον ἀνύσειεν, ἢ ὧν τὰς ιδέας αὐτὸς ἐπορίσατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκτιθέναί τῇ αὐτῇ τάξει ἐπιχειρῶν.

§ 909. Σημειωτέον δὲ, εἶναι μὲν τὴν μνήμην τῶν ἀναγκαίων, μόνην δὲ παρέσσαν, ἐδὲν τι παρέχειν χρήσιμον. Πολλῶ μὲν γὰρ τιμητέα ἢ δύναμις αὕτη, ἐδ' ἂν ταῖς λοιπαῖς

συνάπτοιτο· τηρητέον δὲ, μήτοι γε ταύτης ἐπι-
μελέμενοι, τῶν ἄλλων, περὶ ὧν ἐν τοῖς πρὸ τέ-
τε δυσὶ κεφαλαίοις διήλθομεν, ἀμελῶς ἔχοιμεν.

§ 910. Ἔσι τις ἰδιάζουσα τέχνη τῆς τῶν
ιδέας ἀνακαλεῖν, τῶν ἐξ ἀλλήλων μὴ ἔχο-
μένας· καὶ δὴ, καὶ φωνάς, εἰ τύχοι, ὧν
ἔδὲν ἐσὶν νόημα, καὶ ἀπαξ ἡμῖν προβάλλοιτο·
ταύτην **Μνήμην τεχνικὴν** ὀνομάζουσι.

§ 911. Ἀσκειμένοις δὲ τὴν τέχνην τήνδε,
ἔδὲν τὸ κυρίως μνημονικὸν ὑπεργεῖ, ἀλλὰ τὸ
φαντασικὸν μόνον.

§ 912. Οἱ τῆς τέχνης ἐπήβολοι, ἐν αἷς τῶν
φωνῶν ἀκέσιν, εἰκόνας τινὰς ἑαυτοῖς ὑπογρά-
φουσι, καὶ τρανῶς αὐτὰς τῇ ψυχῇ ἀνατυ-
πῶνται, ὡς μικρὸν καὶ ὑπ' ὄψεσιν ἔχειν. τοι-
αύτας γεμῆν αἰρῶνται, δι' ὧν τὸ προφερόμενον
ὄνομα βραδίως ἀνακαλεῖν ἔχοιεν, ἢ ἀνάπαλιν,
προφερομένῃ τῆς ὀνόματος, αὐτὰς ἐτοίμως πα-
ρέσσας ἰνδάλλοιτο.

§ 913. Καὶ τῆτω τοίνυν τὸ τῆς τέχνης
κεφάλαιον· τὸ παρὰ χρεῖμα τοιαύτῃ ἀναπλάτ-
τειν εἰκόνας, καὶ τῇ φαντασίᾳ βαθέως ἐγκο-
λάπτειν δύνασθαι.

§ 914. Ὑπὲρ ἑκάστη, εἴτε ὀνόματος, εἴτ'
ἐν καὶ πράγματος, ὁπωτέρως ἂν ἔχη τὸ προ-
βαλλόμενον, καὶ εὐτάκτως τῇ μνήμῃ ἐντυπῶσθαι
μέλλον, εἰκόνας ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένας ἐπι-
ροητέον, καὶ τῆτω ἐν βραχείᾳ χρόνῃ βραχέως

ὅσον ἂν χρόνος παρήκοι δηλαδὴ τῷ ὀνόματος ἐκφωνημένον, ἢ δεικνυμένον τῷ πράγματι, προτεθέντος ἢ τῷ μεταξύ μορίων, τῷ κατ' αὐτὸ τὸ διάλειμμα τὸ μεταξύ τῶν ἐκφωνήσεων, ἢ τῶν δειξέων.

§ 915. Τῶν δὲ εἰκόνων ἐκάστη, ἕτως ἂν ἐπινοητέα εἴη, ἢ ἀναπλασέα, ὡς συνηρηθῆσαι τῇ προηγεμένην ἀείποτε τὴν ἐφεπομένην, ἢ τὴν ἑτέραν ἐπὶ τὴν τῆς ἑτέρας εἰδωλοποιῶν χειραγωγεῖν.

§ 916. Παρὰ ταῦτα ἐπάναγκες, καὶ προληφθεῖσαν διοριθῆναι τὴν τάξιν, καθ' ἣν αἱ εἰκόνες διατακτέαι, ἕτω δὴ, ὡς ἐκ τῶν τόπων, καθ' ὃν μία τις ἐν μέρει τῶν εἰκόνων ἀναπολάτται, αὐτίκα τὴν ἐν τῷ σίχῳ ἀριθμὸν αὐτῆς καταφαίνεσθαι οἷον εἰ δεκάτη κεῖται, ἢ ἑνδεκάτη, κξ.

§ 917. Εἰσὶν οἱ, ὑπὲρ ἐκάστη ἀριθμῷ, εἰκόνα τινα προειληφότες, ἐτοιμῶς ἔχουσι προδιωρισμένην, ἢ περ ἂν ἐπὶ τῆς προτεθείσης ὑποθέσεως, κατὰ τὴν χρείαν προχρήσωνται τὴν δὲ, τῇ ἐξ ὑπογείας ἀναπλαττομένη συνάπτεισιν οἷον αἰεὶ τρίποδα ἰνδάλλονται, ἐπὶ τῆς εἰκόνας τῆς τῷ τρίτῳ τῶν ἐκφωνημένων ἀντισηχέσεως. πλὴν, ἢ τὰς αὐτὴ καθ' ἣν αἱ εἰκόνες νοῶνται, πρὸς διορισμὸν τῷ ἀριθμῷ ἅλως ἂν ἔχοι.

918. Ὡς ἂν ἔν τις, τῶν διαφόρων ἐκ διαδοχῆς ὀνομάτων ἀκέσας, τὴν τῶν ἐξαικονισμῶν πρόοδον κατὰ τὸ φανταστικὸν ἀπομάζηται,

τηνικαῦτα δὴ τὰς εἰκόνας, ὧν ἡ ἑτέρα ἐπὶ τὴν ἑτέραν χειραγωγεῖ (915) ἀναπεμπαζόμενος, τὰς αὐτὰς φωνάς, τάξει τῇ αὐτῇ ἀποδώσει, ἢ ἀντίστροφῳ. Ἐπίσης γὰρ εὐκίλως κατὰ τὸ ἀνάπαλιν τῆς τάξεως αἱ εἰκόνες παρασαθῆσονται.

§ 919. Ὅποιαν δὴποτε τῶν προτεθεισῶν φωνῶν προφερομένην ἀκέσας, καθορᾷ παραχρῆμα τὴν ἀντισιχῆσαν εἰκόνα, καὶ ὅση τὸν ἀριθμὸν, καὶ τίς ἢ προηγμένη φωνή, καὶ τίς ἢ ἐπομένη, ὑποδεικνύσαν. προτεθέντος δὲ τῆ ἀριθμῆ, τῷ τόπῳ προσέχει ὅς αὐτῷ διάρῖσαι, καὶ τὴν εἰκόνα παρὰυτίκα παρῆσαν ἔχει, ἢ καὶ ἡ ἀντισιχῆσα φωνὴ τὴν ψυχὴν ὑπέρχεται ὅθεν αὐτὴν ἐπαναλαβεῖν τηνικαῦτα, καὶ ἐπ' αὐτῇ καὶ τὰς ἐπομένας, ἢ ἠγυμένας εὐμαρῶς δυνήσεται.

§ 920. Ἡ μὲν ἔν ἐκτεθειῖσα τέχνη, ἔχῃ ἔτω δυσχερῆς ἐστίν, ὡς ἂν κατὰ πρῶτον δόξειεν. Ἀσκήσεως ἀλλ' ἔν καὶ ἐπ' αὐτῇ χρεῖαι καὶ ἀπὸ τῶν εὐχερεσέρων καὶ ταύτῃ χωρητέον ἐπὶ τὰ δυσχερέτερα.

§ 921. Οὐ μὴν ἀλλ' ἔχι πάνυ πολλῆ τὴν τοιαύδε τέχνην ποιητέον. ἐπὶ γὰρ τῆ συνεχῆς λόγῳ, ἀλυσιτελής πάντῃ ἔσαι ἐλέγχεται· ἐπὶ δὲ τῶν κατ' ἐπισήμην τῆς τῶν συλλογισμῶν ἀλληλεσχίας, ἐθ' ἂν δεήσοι, ἀνακαλεῖν ἐστὶ τὰ θεωρέμενα. Ἐν δὲ ταῖς κατὰ τὴν ἰσορίαν, εἴ τις τῷ τοιαῦδε τρόπῳ τῆς μνήμης χρῆσαθαι ἔλοιτο, εἰς ἀπειρον ἂν αὐτᾶ δεήσειε διαπληθῦναι τὸν τῶν εἰκόνων ἀριθμὸν.

§ 922. Παρά ταῦτα σημειώτεον, ὡς ἐσί μὲν λυσιτελὲς καὶ χρειῶδες, ἢ τῆς τῆ φαντασικῆς δυνάμεως ἕκτασις· ἐσι δὲ εἶδεν ἥττον καὶ ἐκ πείρας εἰδέναί, ὡς οἱ λίαν ταῖς φαντασικαῖς προσετηκότες ἀνατυπώσεσι, δυσχερέστερον, τῆς ἐκ τῶν εἰκονισμῶν ἀπέσης ἐπικερίας, κατὰ νῦν τὰ πράγματα ἐννοεῖν πεφύκασιν, ἀφυέστεροί πως κατὰ τὰς ἀφηρημένας τῶν γνώσεων γινόμενοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΓ΄.

Περὶ Μεθόδου Ἀναλυτικῆς.

§ 923. Τῆς Μεθόδου ταύτης προχρώμεθα, πρότασιν τινὰ διερευνῶντες, ἐφ' ἧς κρίναί ποτερον ἀληθεύει, ἢ ψεύδεται; Χρειώδης δὲ ἐστὶν ἢ αὐτῆ, καὶ τοῖς θηρωμένοις τὸν τρόπον τῆς τῆς ζητήματος ἐπιλύσεως, τῆς πῶς ἐσι πρὸς αὐτὸ ἀπαντῆσαι· ἑκατέρωσε γὰρ τὴν αὐτὴν βαδίζειν χρεῶν.

§ 924. Ἀνιτέον ἀπὸ τῆς προτεθέντος, ἐστὶ ἐπὶ πρότασιν τινὰ τὴν ἡμῖν γνωριμωτάτην, ὡς δῆλον γενέσθαι, ὅτι τὸ ζητούμενον, ἢ ἤδη ἀνακαλυφθὲν, τῆς προτάσει ταύτη, συνάδει, ἢ ταύτης ἀπάδει, ὅθεν ἐκ τῆς κατ' αὐτὴν ἐναργείας ἐποίτο, ποτερον προσέσθαι δεῖ τὸ προκείμενον ἢ ἀπώσαθαι.